

- hospitace ve výuce různých vzdělávacích oborů (dále pro zjednodušení a lepší srozumitelnost používán obecně vžitý pojem „předmět“; viz příloha č. 1 pro strukturu navštívených předmětů), které poskytly především informace o průběhu vzdělávání se vztahem k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků.

Vedle souhrnného vyhodnocení jsou v rámečcích uvedeny také vybrané případové studie středních škol navštívených v rámci tematicky zaměřené prezenční inspekční činnosti, a to pro ilustraci daného konkrétního jevu.⁵

Druhou významnou součástí šetření bylo výběrové zjišťování dosažené úrovně čtenářské gramotnosti žáků 1. ročníku ve vybraném vzorku středních škol, a to testovou formou realizovanou s využitím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET. Podoba šetření umožňuje hodnotit úroveň čtenářské gramotnosti rovněž vzhledem k vybraným charakteristikám žáků a jejich škol (např. pohlaví žáka, obor studovaný žákem a další).

Doplňující informace k výsledkům žáků v testu čtenářské gramotnosti poskytlo elektronické dotazování žáků a učitelů českého jazyka a literatury na středních školách zařazených do výběrového zjišťování. Dotazováním učitelů byly získány doplňující informace týkající se podmínek a průběhu vzdělávání, respektive učitelů vnímaných překážek rozvoje čtenářské gramotnosti žáků. Otázky žakovského dotazníku se v rámci výběrového zjišťování zaměřily především na postoje žáků ke čtenářství. Tabulka č. 1 uvádí počty škol, hospitací, učitelů a žáků dílčích součástí šetření. Další popisné informace k výběrovému zjišťování poskytuje příloha č. 2. Počet středních škol navštívených v rámci tematické inspekční činnosti je oproti původnímu záměru o něco nižší, a to v důsledku zákazu osobní přítomnosti žáků ve školách z důvodu pandemie virového onemocnění covid-19, a tím i přerušení možnosti realizace tematického šetření ČŠI prezenčně přímo ve školách.

TABULKA 1 | Základní charakteristiky dílčích typů šetření

Tematická inspekční činnost	Počet škol		Počet hospitací	
Celkem	83		884	
Výběrové zjišťování	Počet škol	Počet žáků – test	Počet žáků – dotazník	Počet učitelů
Celkem	294	21 081	20 601	661

Vedle uvedených zdrojů jsou v tematické zprávě využity také vybrané informace z jiných šetření ČŠI, především z dotazníků pro učitele českého jazyka a literatury⁶ zadávaných v rámci komplexní inspekční činnosti. Další informace pak poskytly sekundární zdroje informací, především zjištění Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále i „MŠMT“) týkající se personálních podmínek vzdělávání⁷, respektive zjištění ČŠI prezentovaná ve starších tematických zprávách věnujících se čtenářské gramotnosti žáků.

⁵ V jednom případě byla uvedena také případová studie základní školy, a to v kontextu významu motivace žáků pro čtenářství již na tomto stupni vzdělávání. Případové studie rozvoje čtenářské gramotnosti žáků nabízí také projekt P-KAP – Podpora krajského akčního plánování, který je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v souladu se vzdělávací strategií MŠMT a má za cíl zajistit metodickou podporu při využívání akčního plánování na úrovni kraje i škol (blíže viz www.nuv.cz).

⁶ Celkem 506 středoškolských učitelů českého jazyka a literatury.

⁷ MARŠÍKOVÁ, M., JELEN, V. (2019). Hlavní výstupy z Mimořádného šetření ke stavu zajištění výuky učitelů v MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.